

ДАНИ ПРО АВТОРА

Гулько Костянтин Анатолійович, аспірант кафедри фінансів Державного торговельно-економічного університету, м. Київ.
e-mail: kaffinknteu@gmail.com
ORCID ID: 0009-0005-8875-8338

DATA ABOUT THE AUTHOR

Hunko Kostia, postgraduate student of the department of finance of the State University of Trade and Economics, Kyiv
e-mail: kaffinknteu@gmail.com

УДК 336.142

<https://doi.org/10.31470/2306-546X-2023-57-132-137>**МІСЦЕВІ БЮДЖЕТИ У СИСТЕМІ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД****Єрьоменко А. О.**

Актуальність теми дослідження. Обґрунтованість формування місцевих бюджетів є вагомим передумовою фінансового забезпечення територіальних громад. Необхідним є посилення адаптивності формування місцевих бюджетів до соціально-економічного розвитку територіальних громад. Важливими є завдання щодо підвищення якісного рівня планування, виконання місцевих бюджетів, ефективності використання бюджетних коштів.

Постановка проблеми. Фінансове забезпечення територіальних громад має відповідати важливим завданням соціально-економічного розвитку адміністративно-територіальних одиниць.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання формування місцевих бюджетів доволі поширені в наукових дослідженнях. Це наукові роботи відомих вітчизняних та зарубіжних науковців: Дж. Кейнса, П. Самуельсона, Х. Циммермана, І. Чугунова, Т. Канєвої, О. Кириленко, Л. Лисяк, І. Лук'яненко, А. Мазаракі, В. Макогон, В. Опаріна, М. Пасічного, В. Федосова та інших.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. У сучасних економічних умовах важливим є використання місцевих бюджетів як дієвого інструменту фінансового забезпечення територіальних громад. Активізація можливостей формування місцевих бюджетів у системі міжбюджетних відносин потребує більш результативного використання бюджетних видатків.

Постановка завдання, мети дослідження. Основними завданнями дослідження є розкриття сутності фінансового забезпечення територіальних громад, формування місцевих бюджетів в умовах суспільної трансформації; розвиток положень щодо підвищення рівня результативності використання бюджетних видатків, ефективності використання бюджетних коштів. Метою дослідження є розкриття теоретичних засад та удосконалення механізмів формування місцевих бюджетів.

Метод або методологія проведення дослідження. У статті застосовано сукупність методів та підходів наукового дослідження: системний, факторний, порівняльний, синтезу, узагальнення, наукового абстрагування та інші.

Викладення основного матеріалу (результати роботи). Розкрито сутність фінансового забезпечення територіальних громад, формування місцевих бюджетів в умовах суспільної трансформації; дістало подальший розвиток положення щодо підвищення рівня результативності використання бюджетних видатків, ефективності використання бюджетних коштів. Розкрито теоретичні засади та удосконалено механізми формування місцевих бюджетів.

Галузь застосування результатів. Результати дослідження можуть бути використані в процесі формування та виконання місцевих бюджетів, фінансового забезпечення територіальних громад.

Висновки відповідно до статті. Вагомим інструментом бюджетної політики є система фінансового забезпечення місцевого самоврядування, за її допомогою органи місцевого самоврядування здійснюють вплив на соціально-економічні процеси та поліпшення добробуту громадян. Доцільним є забезпечення подальшого розвитку підходів до формування місцевих бюджетів за програмно-цільовим методом, що сприятиме посиленню ступеню впливу міжбюджетних відносин на соціально-економічний розвиток територій, що є особливо необхідним в умовах воєнного стану.

Ключові слова: місцеві бюджети, фінансове забезпечення, територіальні громади, бюджетні видатки, бюджетний механізм.

LOCAL BUDGETS IN THE SYSTEM OF FINANCIAL SECURITY OF TERRITORIAL COMMUNITIES**Yeryomenko Anna**

Relevance of the research topic. The validity of the formation of local budgets is a significant prerequisite for the financial support of territorial communities. It is necessary to strengthen the adaptability of the formation of

local budgets to the socio-economic development of territorial communities. The tasks of increasing the quality level of planning, implementation of local budgets, and the efficiency of the use of budget funds are important.

Formulation of the problem. *The financial support of territorial communities must meet the important tasks of socio-economic development of administrative-territorial units.*

Analysis of recent research and publications. *The issue of formation of local budgets is quite widespread in scientific research. These are the scientific works of famous domestic and foreign scientists: J. Keynes, P. Samuelson, H. Zimmerman, I. Chugunov, T. Kaneva, O. Kyrylenko, L. Lysiak, I. Lukyanenko, A. Mazaraki, V. Makogon, V. Oparin, M. Pasichno, V. Fedosov and others.*

Highlighting unexplored parts of the general problem. *In modern economic conditions, it is important to use local budgets as an effective tool for the financial support of territorial communities. Activation of the possibilities of formation of local budgets in the system of inter-budgetary relations requires more effective use of budget expenditures*

Setting the task, the goal of the research. *The main tasks of the research are to reveal the essence of the financial support of territorial communities, the formation of local budgets in the conditions of social transformation; the development of provisions on increasing the level of effectiveness of the use of budget expenditures, the efficiency of the use of budget funds. The purpose of the study is to reveal the theoretical foundations and improve the mechanisms of formation of local budgets.*

Method or methodology of research. *The article uses a set of methods and approaches of scientific research: systemic, factorial, comparative, synthesis, generalization, scientific abstraction and others.*

Presentation of the main material (results of work). *The essence of financial provision of territorial communities, formation of local budgets in conditions of social transformation is revealed; received further development of the provisions on increasing the level of effectiveness of the use of budget expenditures, the efficiency of the use of budget funds. The theoretical foundations were revealed and the mechanisms of formation of local budgets were improved.*

Field of application of results. *The results of the research can be used in the process of formation and implementation of local budgets, financial support of territorial communities.*

Conclusions according to the article. *An important tool of budget policy is the system of financial support of local self-government, with its help, local self-government bodies influence social and economic processes and improve the well-being of citizens. It is expedient to ensure the further development of approaches to the formation of local budgets according to the program-target method, which will contribute to strengthening the degree of influence of inter-budgetary relations on the socio-economic development of territories, which is especially necessary in the conditions of martial law.*

Keywords: *local budgets, financial support, territorial communities, budget expenditures, budget mechanism.*

JEL Classification: *H61, H72, O23*

Актуальність теми дослідження. Фінансове забезпечення місцевого самоврядування є основою соціально-економічного розвитку територій. Місцеві бюджети є вагомим складовим бюджетних відносин та дієвим інструментом фінансово-бюджетної політики країни. Від якісного рівня формування місцевих бюджетів залежить економічний розвиток та стан соціального забезпечення територій. Система фінансового забезпечення місцевого самоврядування відіграє вагомий роль у досягненні поставлених завдань соціально-економічного розвитку адміністративно-територіальних одиниць, виконанні органами місцевого самоврядування відповідних суспільних функцій. Місцеві бюджети впливають на соціально-економічні процеси та суспільні відносини, обґрунтований рівень фінансового забезпечення надає змогу для підвищення якісного рівня соціального захисту населення. У зв'язку з цим дослідження фінансового забезпечення територіальних громад є актуальними.

Ступінь дослідження даної проблеми вченими. Серед вагомих наукових досліджень зарубіжних та вітчизняних вчених з питань бюджетної політики, формування місцевих бюджетів, фінансового забезпечення територіальних громад можна назвати праці Дж. Кейнса [1], П. Самуельсона [2], Х. Циммермана [18], І. Чугунова [13-17], Т. Каневої [15], О. Кириленко [3, 9], Л. Лисяк [4], І. Лук'яненко [5, 6], А. Мазаракі [7], В. Макогон [8, 16, 17], В. Опаріна [10, 12], М. Пасічного [11, 15], В. Федосова [12] та інших. В наукових дослідженнях фінансове забезпечення територіальних громад визначається як важлива складова фінансово-бюджетної політики, яка визначає ступінь ефективності здійснення органами місцевого самоврядування покладених на них функцій і повноважень та впливає на стан соціально-економічного розвитку адміністративно-територіальних одиниць [14]; для реалізації принципів ефективного функціонування бюджетної системи на рівні місцевого самоврядування необхідно забезпечити належний рівень фінансування відповідних суспільних потреб, виходячи із основних завдань органів місцевого самоврядування на основі дієвого бюджетного планування та результативного використання бюджетних коштів [15]; важливим є здійснення дієвої муніципальної фінансово-бюджетної політики, зміцнення фінансової автономії місцевого самоврядування, удосконалення системи муніципальних податків як джерела формування доходів бюджетів територій, розвитку середньострокового планування місцевих бюджетів [18].

Метою дослідження є розкриття теоретичних засад та удосконалення механізмів формування місцевих бюджетів.

Завдання дослідження. Для досягнення зазначеної мети поставлено такі завдання: розкрити сутність фінансового забезпечення територіальних громад, формування місцевих бюджетів в умовах суспільної

трансформації; розвинути положення щодо підвищення рівня результативності використання бюджетних витратів, ефективності використання бюджетних коштів.

Методи дослідження. У даному дослідженні використано системний метод при розкритті сутності фінансового забезпечення територіальних громад. Метод порівняльний, узагальнення застосовано з метою систематизації досвіду зарубіжних країн щодо фінансового забезпечення територій. Метод наукового абстрагування, синтезу використано при розкритті формування місцевих бюджетів в умовах суспільної трансформації.

Результати дослідження. Важливим є використання місцевих бюджетів як дійового інструменту забезпечення соціально-економічного розвитку адміністративно-територіальних одиниць. Необхідним є визначення пріоритетів бюджетної політики щодо взаємовідносин державного бюджету з місцевими бюджетами, у тому числі досягнення оптимального рівня розподілу фінансових ресурсів для забезпечення фінансової спроможності органів місцевого самоврядування, зміцнення податкового потенціалу територій, удосконалення системи бюджетного планування, підвищення прозорості та ефективності використання коштів місцевих бюджетів. Вагомим є забезпечення органами місцевого самоврядування стійкості, динамічності, збалансованості економічного зростання в адміністративно-територіальних одиницях, реалізації основних пріоритетів бюджетної політики на місцевому рівні, у тому числі напрямів визначення дієвих джерел формування доходів місцевих бюджетів, що повинно здійснюватися із врахуванням необхідності забезпечення достатнього рівня інституційних перетворень бюджетного середовища. Дослідження підходів щодо фінансового забезпечення місцевого самоврядування у країнах з розвинутою та трансформаційною економікою, дозволило виявити основні тенденції щодо розвитку місцевих фінансів, у тому числі реформування місцевих бюджетів. Органи місцевого самоврядування більшості розвинутих країн відіграють істотну роль у наданні державних послуг, активно вкладають кошти в інфраструктуру та місцевий економічний розвиток. Рівень дотаційності місцевих бюджетів в країнах з розвинутою економікою значно нижчий ніж в Україні. В структурі міжбюджетних трансфертів переважає дотація вирівнювання, яка надає змогу органам місцевого самоврядування ефективно використовувати та перерозподіляти відповідні кошти. У європейських країнах на одного жителя з місцевих бюджетів витрачається коштів значно більше, ніж в Україні, при цьому частка витрат у структурі вітчизняних місцевих бюджетів, що спрямовується на виконання органами місцевого самоврядування власних повноважень суттєво перевищує відповідний показник розвинутих країн. Зарубіжний досвід фінансового забезпечення місцевого самоврядування доводить, що реформування цієї сфери повинно здійснюватися із врахуванням особливостей соціально-економічного розвитку територій, державного та адміністративно-територіального устрою, рівня розвитку фінансово-економічних відносин. Визначеною тенденцією в останні десятиліття є удосконалення механізму міжбюджетного регулювання, подальше зміцнення фінансового забезпечення та посилення самостійності органів місцевого самоврядування, що сприяє підвищенню ефективності формування місцевих бюджетів. Створення необхідних умов функціонування дієвої системи фінансового забезпечення місцевого самоврядування, відбувається під впливом структурних суспільних змін. Функціонування системи фінансового забезпечення місцевого самоврядування повинно відбуватися з урахуванням запасу стійкості та ступеню збалансованості місцевих бюджетів та бюджетної системи в цілому. Удосконалення системи формування та виконання бюджету створює передумови для своєчасного фінансового забезпечення основних завдань соціально-економічного розвитку адміністративно-територіальних одиниць. Реалізація завдань бюджетної політики на місцевому рівні впливає на збалансованість місцевих бюджетів, досягнення відповідних зрушень у сфері місцевих фінансів. Досягнення мети фінансової самодостатності місцевого самоврядування дозволить реалізувати принцип збалансованого функціонування місцевих фінансів.

Впровадження програмно-цільового методу на місцевому рівні дозволило зосередити увагу на визначенні якісних показників, що забезпечують встановлення зв'язку між витраченими фінансовими ресурсами і отриманими результатами, формування місцевих бюджетів з урахуванням стратегічних цілей соціально-економічного розвитку територій, підвищити рівень відповідальності органів місцевого самоврядування за результати діяльності, у тому числі пов'язаної із плануванням видаткової частини місцевих бюджетів. Разом з тим, підвищення ефективності діяльності органів місцевого самоврядування залежить від дієвості бюджетного процесу, у тому числі запровадження середньострокового бюджетного планування. Оптимальна структура доходної та видаткової частини місцевих бюджетів, встановлення чіткого взаємозв'язку між запланованими та фактичними обсягами доходів місцевих бюджетів сприятиме посиленню ефективності бюджетної політики на місцевому рівні, формуванню збалансованих місцевих бюджетів, що підвищить рівень керованості системи управління місцевими фінансами. Для реалізації принципів ефективного функціонування місцевого самоврядування необхідно забезпечити належний рівень фінансування відповідних суспільних потреб, виходячи із основних завдань органів місцевого самоврядування на основі дієвого бюджетного планування та використання бюджетних коштів. Фінансове забезпечення територіальних громад виступає важливим елементом фінансово-бюджетної політики, який визначає ступінь ефективності здійснення органами місцевого самоврядування покладених на них функцій і повноважень та впливає на стан соціально-економічного розвитку адміністративно-територіальних одиниць. Важливість здійснюваних фінансово-економічних перетворень підтверджується закладенням принципу рівності і справедливості формування місцевих бюджетів, розмежуванням бюджетних повноважень між органами влади шляхом раціонального і обґрунтованого розподілу доходів бюджету та забезпеченням

фінансовими ресурсами бюджетних видатків відповідно до визначених повноважень. У структурі фінансів місцевого самоврядування основну роль у забезпеченні його матеріальної і фінансової основи відіграють бюджетні відносини. Місцеві бюджети як економічна категорія уособлюють відповідний фінансовий механізм, який проявляється у накопиченні грошових фондів, що спрямовуються на задоволення соціально-культурних, побутових потреб територіальної громади. За допомогою місцевих бюджетів відбувається перерозподіл вартості між територіями, галузями економіки [13].

Місцеві бюджети є одним із важливих інструментів фінансово-економічного забезпечення. Основною метою системи міжбюджетного регулювання, яка ґрунтується на сукупності фінансово-економічних взаємозв'язків у сфері формування бюджетних доходів, здійснення видатків бюджету, міжбюджетних відносин є розробка та реалізація збалансованої економічної політики, спрямованої на забезпечення економічного розвитку адміністративно-територіальних одиниць та держави в цілому. Рівень власних доходів бюджетів місцевого самоврядування є індикатором соціально-економічного розвитку територій. Аналіз виконання доходної та видаткової частини цих бюджетів дозволяє визначити тенденції розвитку територіальних громад. На сучасному етапі трансформаційних перетворень економіки доцільним є посилення фінансової достатності місцевих бюджетів, запровадження програмно-цільового методу планування бюджетів адміністративно-територіальних одиниць. На основі дослідження теоретичних основ міжбюджетних відносин розкрито сутність фінансового забезпечення територіальних громад як складової міжбюджетних відносин, яка полягає у використанні сукупності інституційних засад формування місцевих бюджетів з врахуванням ступеню збалансованості фінансово-економічних відносин. Важливим завданням місцевих бюджетів є фінансування суспільних потреб відповідно до функцій певних територіальних громад. Для виконання зазначеного необхідне ефективно планування та раціональне використання бюджетних коштів. Основу бюджетної системи складають бюджети місцевого самоврядування, тому важливим є поглиблення дослідження сутності інституту місцевого самоврядування. Для підвищення ефективності функціонування цього інституту важливим є посилення фінансової самостійності територіальних громад. Важливим є посилення інвестиційної складової місцевих бюджетів шляхом підвищення частки бюджету розвитку у загальній структурі видаткової частини, що сприятиме розбудові територій та забезпечуватиме умови для розвитку територіально-адміністративних одиниць. Сучасний стан фінансів місцевого самоврядування потребує подальшого удосконалення, відповідно до положень Європейської хартії місцевого самоврядування визначено основні засади фінансового забезпечення територій. Запровадження цих засад сприятиме подальшому розвитку фінансової системи країни та дієвої взаємодії державного управління і місцевого самоврядування. Доцільним є удосконалення системи міжбюджетного регулювання одночасно потребує оптимізації системи органів державного та територіального управління, врахування принципу субсидіарності бюджетної системи, підвищення дієвості стимулюючої функції місцевих бюджетів. Система міжбюджетних відносин у розвинених країнах постійно трансформується виходячи з стану економічного розвитку країни з використанням відповідних фінансово-економічних інструментів. Забезпечення фінансової самодостатності територій має здійснюватися шляхом оптимізації перерозподілу доходів місцевих бюджетів та ефективності використання відповідних бюджетних асигнувань, що сприятиме підвищенню якісного рівня надання суспільних послуг. Питання посилення забезпеченості місцевих бюджетів власними доходами є достатньо важливим у процесі удосконалення механізму міжбюджетних відносин [14].

Підвищення ефективності управління бюджетами територіальних громад необхідно здійснювати шляхом покращання фіскальної ефективності місцевих податків і зборів, посиленням дієвості бюджетного стимулювання територіального розвитку, оптимізації структури бюджетів місцевого самоврядування, упорядкування їх видаткових повноважень. Важливим інструментом бюджетного забезпечення соціально-економічного розвитку територій є планування видаткової частини місцевих бюджетів, що підвищує обґрунтованість напрямів використання бюджетних видатків з урахуванням пріоритетних завдань соціально-економічного розвитку адміністративно-територіальних одиниць. Для реалізації принципів ефективного функціонування бюджетної системи на рівні місцевого самоврядування необхідно забезпечити належний рівень фінансування відповідних суспільних потреб, виходячи із основних завдань органів місцевого самоврядування на основі дієвого бюджетного планування, та результативного використання бюджетних коштів. Бюджети територіальних громад є основною ланкою місцевих фінансів, їх формування обумовлене необхідністю здійснення повноважень, які покладені на органи місцевого самоврядування. Подальше вдосконалення міжбюджетних відносин доцільно проводити з врахуванням особливостей соціально-економічного розвитку територій. Підхід зарубіжних країн є важливим в частині впровадження системи моніторингу й оцінки доходів і видатків місцевих бюджетів на основі результативних показників їх виконання та практики регулювання міжбюджетних відносин за допомогою системи вирівнювання, надаючи повноваження щодо управління фінансами громади місцевому самоврядуванню.

Удосконалення бюджетного механізму фінансового забезпечення територіальних громад виступає важливою складовою фінансово-економічного регулювання, що впливає на процес формування та виконання місцевих бюджетів, забезпечення дієвого механізму міжбюджетних відносин та стан соціально-економічного розвитку адміністративно-територіальних одиниць. Важливим є запровадження дієвого механізму управління фінансами в межах адміністративно-територіальної одиниці, яка являє собою цілісну систему фінансових, економічних, соціальних відносин, що сприятиме покращанню бюджетного фінансування територій. Підходи щодо удосконалення структури бюджетів територій повинні розроблятися з урахуванням соціально-економічних

потреб місцевого самоврядування, тенденцій економічного зростання та інституціональних особливостей розвитку системи бюджетного регулювання. Бюджетна політика у сфері формування місцевих бюджетів має адаптуватися до структурних перетворень економіки та сприяти створенню відповідних умов для інноваційного розвитку адміністративно-територіальних одиниць. Покращення якісного рівня системи міжбюджетних відносин можливе за умови удосконалення розподілу функцій та повноважень між органами державного управління та місцевого самоврядування на засадах збалансування загальнодержавних і територіальних інтересів. Розмежування видаткових та доходних повноважень повинно базуватись на науково обґрунтованих засадах, доцільним є удосконалення механізму розподілу міжбюджетних трансфертів для бюджетів місцевого самоврядування. Формування місцевих бюджетів у системі бюджетного регулювання є вагомим інструментом реалізації фінансово-економічної політики держави, складовою механізму міжбюджетних відносин, основним важелем соціально-економічного розвитку адміністративно-територіальних одиниць. Бюджетна політика у сфері формування місцевих бюджетів включає заходи, пов'язані із формуванням доходів, перерозподілом, використанням, забезпеченням фінансового вирівнювання територіальних та муніципальних суспільних фондів грошових коштів у процесі збалансованого управління бюджетними ресурсами держави. З метою підвищення рівня економічної результативності територіального управління необхідним є оптимізація видаткових повноважень місцевих бюджетів, посилення дієвості механізму формування та розподілу міжбюджетних трансфертів з урахуванням особливостей соціально-економічного розвитку, забезпечення фінансової та соціальної стабільності адміністративно-територіальних одиниць. Накопичений світовий досвід у сфері міжбюджетного регулювання показує, що власні доходи місцевих бюджетів становлять незначну частку в загальній структурі доходної частини та в достатній мірі не відповідають видатковим повноваженням місцевого самоврядування, тому додаткове фінансування відповідних бюджетних видатків покривається дотаціями державного бюджету. Місцевий бюджет є важливим інструментом впливу на розвиток економічної та соціальної сфери адміністративно-територіальної одиниці. При цьому результативність бюджетної політики місцевого самоврядування значним чином залежить від стану збалансованості місцевих бюджетів, рівня їх фінансової спроможності, напрямів використання бюджетних видатків. Від якості формування доходів, використання видатків бюджетів місцевого самоврядування залежить рівень економічного розвитку територій.

Висновки. Вагомим інструментом бюджетної політики є система фінансового забезпечення місцевого самоврядування, за її допомогою органи місцевого самоврядування здійснюють вплив на соціально-економічні процеси та поліпшення добробуту громадян. Створення належних фінансових умов для забезпечення виконання органами місцевого самоврядування своїх завдань і функцій передбачає взаємоузгодження наявних ресурсів і видаткових зобов'язань, необхідних для здійснення визначених повноважень органів місцевого самоврядування. Важливим є розробка дієвих підходів щодо зміцнення фінансової забезпеченості територіальних громад, запровадження інструментів бюджетного регулювання міжбюджетних відносин, спрямованих на формування виваженої бюджетної політики на рівні місцевого самоврядування. Доцільним є забезпечення подальшого розвитку підходів до формування місцевих бюджетів за програмно-цільовим методом, що сприятиме посиленню ступеню впливу міжбюджетних відносин на соціально-економічний розвиток територій; удосконалення методологічних засад оцінки результативності бюджетних програм при складанні та виконанні місцевих бюджетів, що надасть можливість для збалансованості обсягу та структури доходів та видатків бюджетів місцевого самоврядування, що є особливо необхідним в умовах воєнного стану.

Список використаних джерел

1. Кейнс Дж. М. *Общая теория занятости, процента и денег*; пер. с англ. М.: Либроком, 2017. 352 с.
2. Самуэльсон П. Э., Нордхаус В. Д. *Экономика*. 19-е изд.; пер. с англ. М.: Вильямс, 2015. 1360 с.
3. Кириленко О. П., Малиняк Б. С., Письменний В. В. та ін. *Планування та управління фінансовими ресурсами територіальної громади*. За ред. О.П. Кириленко, Б.С. Малиняка. Тернопіль: Економічна думка, 2018. 224 с.
4. Лисяк Л. *Бюджетна політика як інструмент забезпечення фінансової безпеки України*. *Modern Economics*. 2018. №9. С. 53–59.
5. Лук'яненко І. Г. *Моделювання впливу змін фіскальної політики на економіку України*. *Бізнес Інформ*. 2012. № 4. С. 201–204.
6. Lukianenko I. H., Dadashova P. A. *Monetary and Fiscal Policies Interaction in Ukraine*. *Актуальні проблеми економіки*. 2016. № 5 (179). С. 295–307.
7. Мазаракі А, Мельниченко С, Бовш Л, Ткачук Т, Зікій Н, Романчук Л. *Financial and credit activity problems of the theory and practice* 6 (47), 182-196.
8. Макогон В. Д. *Бюджетна стратегія держави: монографія*. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т. 2018. 364 с.
9. *Місцеві фінанси* / за ред. О. П. Кириленко. Тернопіль : Економічна думка ТНЕУ, 2014. 448 с.
10. Опарін В. М., Федосов В. М., Юхименко П. І. *Публічні фінанси: генеза, теоретичні колізії та практична концептуалізація*. *Фінанси України*. 2017. № 2. С. 110–128.
11. Пасічний М. Д. *Фінансова політика держави: монографія*. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2019. 440 с.
12. Fedosov V., Krysovaty A., Oparin V., Yukhymenko P. *Modern Ukrainian Financial Science: Theoretical Paradigm & Practical Concept of Public Finance*. Oklahoma City : Draft2Digital Publishing House. 2020. 447.

13. Чугунов І. Я. *Бюджетна стратегія суспільного розвитку: монографія*. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2021. 532 с.
14. *Бюджетно-податкова політика у системі регулювання економіки : монографія / за заг. ред. І. Я. Чугунова*. Київ : Глобус-Пресс, 2018. 354 с.
15. *Budget policy of social development*. Chugunov I., Kaneva T., Pasichnyi M. et al. General editorship Chugunov I. Scientific Route. Tallinn, Estonia. 2018. 348 p.
16. Chugunov I., Makohon V. *Budgetary projection in the system of financial and economic regulation of social processes*. *Baltic Journal of Economic Studies*. Vol. 6. 2020. No.1. pp. 130-135.
17. Chugunov I., Makohon V., Markuts Y. *Budgetary policy of the emerging countries in conditions of institutional transformations. Problems and Perspectives in Management*. 2019. Volume 17, Issue №4, pp. 252-261.
18. Zimmermann H. *Kommunal Finanzen. Eine Einführung in die finanzwissenschaftliche Analyse der kommunalen Finanzwirtschaft*. BadenBaden: Nomos Verlagsgesellschaft, 1999. 371 s.

References

1. Kejns, Dzh. M. (2017). *Obshhaya teoriya zanyatosti, procenta y' deneg [The general theory of employment, interest and money]*. (Trans.). Moscow: Ly'brokom. 352 p. [in Rus].
2. Samuel'son, P. E., Nordkhaus, V. D. (2015). *Ekonomyka [Economics]*. 19nd ed. (Trans.). Moscow: Vyl'yams. 1360 p. [in Rus].
3. Ky'ry'lenko O. P., Maly'nyak B. S., Py's'menny'j V. V. ta in. *Planuvannya ta upravlinnya finansovy'my' resursamy' tery'torial'noyi gromady*. Za red. O. P. Ky'ry'lenko, B. S. Maly'nyaka. Ternopil': Ekonomichna dumka, 2018. 224 s.
4. Lysyak, L. V. (2018). *Biudzhethna polityka yak instrument zabezpechennia finansovoi bezpeky Ukrainy [Budget policy as a tool to ensure financial security of Ukraine]*. *Modern Economics*, 9, S. 53–59. [in Ukr].
5. Lukianenko I. H. (2012). *Modeliuvannya vplyvu zmin fiskalnoi polityky na ekonomiku Ukrainy [Modeling the impact of changes in fiscal policy on the economy of Ukraine]*. *Bizness Inform – Business Inform*, № 4. S.201–204. [in Ukr].
6. Lukianenko I. H., Dadashova P. A. *Monetary and Fiscal Policies Interaction in Ukraine. Actual Problems of Economy*. 2016. 5 (179). 295–307. [in Eng.]
7. Mazaraki A, Melnychenko S, Bovsh L, Tkachuk T, Zikii N, Romanchuk L. *Financial and credit activity problems of theory and practice* 6 (47), 182-196. [in Eng.]
8. Makohon, V. D. (2018). *Biudzhethna stratehiia derzhavy [Budget strategy of the state]*. Kyiv : Kyiv. nats. torh.-ekon. un-t. 364 s. [in Ukr.].
9. *Miscevi finansy` / za red. O. P. Ky'ry'lenko: Ternopil` : Ekonomichna dumka TNEU*, 2014. 448 s.
10. Oparin V. M., Fedosov V. M., Yuxy'menko P. I. *Publichni finansy`: g'eneza, teorety'chni koliziyi ta prakty'chna konceptualizaciya. Finansy` Ukrainy`*. 2017. № 2. S. 110–128.
11. Pasichnyj, M. D. (2019). *Finansova polityka derzhavy [Financial Policy of the State]*. Kyiv: Kyiv National University of Trade and Economics [in Ukr.].
12. Fedosov, V., Krysovaty, A., Oparin, V., Yukhymenko P. (2020) *Modern Ukrainian Financial Science: Theoretical Paradigm & Practical Concept of Public Finance*. Oklahoma City : Draft2Digital Publishing House. 447. [in Eng.]
- 13., Chugunov, I. (2021). *Biudzhethna stratehiia suspilnoho rozvytku [Budget strategy of social development]*. Kyiv : Kyiv. nats. torh.-ekon. un-t. 532 s. [in Ukr.]
14. Chugunov, I. Ya. Kanieva, T. V. and Pasichnyi, M. D. (2018). *Biudzhethno-podatкова polityka u systemi rehuliuвання економіки [Fiscal policy in the system of regulation of the economy]*, Hlobus-Press, 354 p.. Kyiv, Ukraine. [in Eng.]
15. Chugunov I., Kaneva T., Pasichnyi M. et al. *Budget policy of social development* (2018). Chugunov I. (Ed.). Scientific Route. Tallinn, Estonia 348 p. [in Eng.]
16. Chugunov I., Makohon V. *Budgetary projection in the system of financial and economic regulation of social processes*. *Baltic Journal of Economic Studies*. Vol. 6. 2020. No.1. pp. 130-135. [in Eng.]
17. Chugunov I., Makohon V., Markuts Y. *Budgetary policy of the emerging countries in conditions of institutional transformations. Problems and Perspectives in Management*. 2019. Volume 17, Issue №4, pp. 252-261. [in Eng.]
18. Zimmermann H. *Kommunal Finanzen. Eine Einführung in die finanzwissenschaftliche Analyse der kommunalen Finanzwirtschaft*. BadenBaden: Nomos Verlagsgesellschaft, 1999. 371 s.

ДАНІ ПРО АВТОРА

Єрьоменко Анна Олександрівна, аспірант кафедри фінансів Державного торговельно-економічного університету, м. Київ.
 ORCID ID: 0009-0003-2629-8466
 e-mail: kaffinknteu@gmail.com

DATA ABOUT THE AUTHOR

Yeryomenko Anna, postgraduate student of the department of finance of the State University of Trade and Economics, Kyiv.
 e-mail: kaffinknteu@gmail.com